

עת"א 32532/05/21 - אמג'ד חליל נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת

01 אוגוסט 2021

עת"א 32532-05-21 ח'ליל(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני כב' השופט העמית יוסף בן-חמו

העותר אמג'ד חליל (אסיר)

נגד

המשיבים

1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

2. מדינת ישראל

החלטה

בפני עתירת אסיר המבקש להורות למשיב להתקין באגף בו הוא מוחזק, וכן **בכלל אגפי האסירים האחרים** בכלא גלבוע, מזגנים ו/או כל מתקן קירור.

העותר טוען כי העתירה נוגעת אליו באופן פרטני וכן **לכלל הכלואים השוהים בכלא גלבוע, פלייליים וביטחוניים כאחד**, אשר באגפיהם אין מתקן קירור או מיזוג.

העותר מציין כי הוא משמש כ"דובר" של האסירים הביטחוניים באגף בו הוא שוהה, לטענתו עובדה זו מקנה לו מעמד לייצג את האסירים הביטחוניים באגף.

העותר טוען כי לבית המשפט המחוזי יש את הסמכות לדון בעתירה למרות שהיא נוגעת גם לאסירים האחרים, ומבקש להסתמך בטענתו זו על דברים שנכתבו בפסק דין מג'אדלה נ' שב"ס, רע"ב 5898/10.

לטענת העותר תנאי המחיה בכלא גלבוע, בתקופת הקיץ, קשים עד בלתי נסבלים וזאת בגלל מיקומו של בית הכלא באזור המתאפיין באקלים חם במיוחד. תנאי מזג האוויר הופכים את חווית הכליאה לבלתי נסבלת, במיוחד נוכח מספר האסירים בכל חדר, העולה על מספר אסירים המרבי שנקבע בבג"ץ "תנאי המחיה".

העותר מוסיף ומציין כי אמנם בכל תא בו שוהים האסירים יש חלון המשקיף לחצר, אך החלון אינו מספק מענה הולם לאוורור וכל שכן למיזוג.

אכן מסופק לכל אחד מהאסירים מאוורר אישי ואולם המאוורר אינו מסייע בצינון. פתרונות שהוצעו לאסירים כגון

התקנת "וונטה" לא פתרו את הבעיה, אין די בפתרון זה.

בדיון טענה ב"כ העותר כי בעיה זהה קיימת גם בבתי סוהר אחרים ונושא המיזוג אף הובא לפתחם על ערכאות שיפוטיות "אך טרם נמצא פתרון מערכתי". לטענה, אף אם המשיב עומד בהחלטת "בג"צ הצפיפות", זה לא אומר שהם מרווחים בתחושת החום. ב"כ העותר טוענת כי זה מצב בלתי אפשרי של סוהרים יש מזגן ולאסירים אין מזגן.

ב"כ העותר הרחיבה בטענותיה גם לגבי בתי הסוהר בדרום ובכלל בתי הסוהר.

העותר מפנה ל"דוח תנאי הכליאה" בשנים 2019-2020 שפרסמה הסנגוריה הציבורית, שם צוין כי ב-16 מתקני כליאה בו ביקרו אנשי הסנגוריה, נמצא כי שוררים תנאי מזג אוויר קשים, חום כבד ואין מיזוג. התלונות של האסירים בכלא גלבוע מתעצמות נוכח המיקום הגיאוגרפי של בית הכלא.

לטענת העותר תנאי החום הכבד והמחנק שנוצר, אילצו לא פעם את האסירים לאלתר פתרונות יצירתיים כדי להפחית את עומס החום, (סעיף 17 לעתירה). לטענתו, אוכלוסיית האסירים הביטחוניים שעליה הוא נמנה, נפגעת במיוחד משום זמני השהייה הארוכים בתאים (כ-18 שעות).

המשיבה מבקשת לדחות את העתירה.

ראשית מבקשת המשיבה, לצמצם את הדיון לעניינו הפרטני של העותר ולא מעבר לכך. לטענתה העתירה עוסקת בטענה שהמשיב פוגע בזכויות אסירים באופן המקפח את תנאי מאסרם והוא מבקש שבית המשפט יתערב בשיקול הדעת של הגורם המוסמך לנהל את בית הסוהר ולהקצות את המשאבים.

המשיבה מציינת כי מידי יום הוא מתמודד עם עשרות עתירות שבמסגרתן "מציעים" העותר ורבים שכמותו, הצעות ייעול בדבר הטבת תנאי מאסרם, שינוי פקודות וכו'.

המשיבה לא חולקת על החובה לספק לאסירים "תנאי מחייה מינימליים וסבירים". אולם לטענתה אין כל מקום להיעתר לבקשה להטבת תנאים, בפרט לאור הפתרונות הניתנים ע"י המשיב להקלה בתנאי מזג האוויר.

המשיבה מפנה לסעיף 11 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש] תשל"ב - 1971 (להלן הפקודה) שם נקבעו העקרונות בדבר זכויות יסוד של אסירים.

לגופו של עניין, סבורה המשיבה שיש לדחות את העתירה לאור המפורט בהתייחסות קצין האסירים בכלא גלבוע לפיו פועל המשיב אף מעבר למתחייב על פי ההוראות והפקודות.

דין

העותר הינו אסיר ביטחוני, מרצה עונש מאסר של 26 שנה לאחר שהורשע ב-7 אישומים של עבירות ביטחוניות שונות ובכללן ב-3 עבירות של ניסיון גרימת מוות בכוונה, הנחת פצצה, החזקת אלמ"ח, חברות בהתאחדות בלתי מותרת וסיוע לעבריינין.

מעמד העותר כ"דובר"

תפקידו של העותר כ"דובר", איננו מקנה לו סמכות לייצג את כלל האסירים בהליכים שיפוטניים.

בתוך בית הסוהר נהוג להחזיק אסירים ביטחוניים באגפים בהתאם להזדהותם עם ארגוני הטרור השונים, בכל אחד מהאגפים נבחר אחד האסירים כ"דובר" לצורך טיפול בבעיות שוטפות של אסירים בבית הסוהר והעברת הנחיות והוראות של הנהלת בית הסוהר אל האסירים.

סעיף 6 לפקנ"צ 03.02.00 דן בבחינתו ומעמדו של ה"דובר".

סעיף 6ב

"אסיר שנבחר ואושר על ידי מפקד בית הסוהר כ"דובר" אגפי, ישמש דובר לצורך הצגת בעיות האסירים בנושא תנאי מחייתם ושגרתם חיהם, בבית סוהר בלבד. בזמן שהאסירים סגורים בתאים, הדובר אגפי יהיה סגור בתאו בדומה לשאר האסירים, דובר אגפים לא יורשה לבקר באגף שונה מזה בו הוא שוהה לכל מטרה שהיא".

תפקידו של העותר כ"דובר" הינו טכני, לרכז פניות של אסירים ביטחוניים להנהלת הכלא ולרכז את התשובות. תפקידו אינו מסמיך אותו לבקש סעד במסגרת עתירה לכלל האסירים או כלל האסירים הביטחוניים או לכלל האסירים באגף או בבית הכלא בו הוא שוהה.

הסעד המבוקש

בחינת הסעד המבוקש מביאה לכלל מסקנה שאין מקום לדון ולהחליט בסעד הכולל המבוקש. מתן סעד או הכרעה רוחבית המתייחסת לכלל האסירים או לקבוצת אסירים, איננה בסמכותו של בית המשפט המחוזי הדין בעתירה **פרטנית** של העותר בהתאם לסעיף 62א לפקודת בתי הסוהר. העותר מבקש סעד המתייחס לכלל האסירים בכלא גלובע בין אם מדובר באסירים פליליים ובין אם מדובר באסירים ביטחוניים ומתוך טיעוני ב"כ העותר וההפניה לדוח הסנ"צ ניתן להבין שמבקשים להחיל את הסעד לגבי כלל בתי הכלא ומתקני הכליאה בארץ.

נכון להבחין בין החלטות הרשות שהן גורפות באופיין וחלות על כלל האסירים או על קבוצת אסירים בעלי מכנה משותף, כגון קביעת נוהל או מדיניות או חלוקת תקציב, לבין יישום הנוהל או המדיניות במקרה של אסיר ספציפי.

הסמכות לדון בסבירותה האובייקטיבית של המדיניות נתון לבג"צ להבדיל מאופן יישומה במקרה הספציפי. כך למשל דן בית המשפט העליון בשבתו כבג"צ בבג"צ הצפיפות וכן זכות כלל האסירים לקבל מיטה לישון עליה (בג"צ 4634/04) ודין במערך ההסעות המשרת את כלל האסירים (בג"צ 1482/08).

כאשר אסיר מגיש עתירה בה מועלות טענות חוקתיות, אין בכך כדי למנוע את הדיון בבתי המשפט המחוזיים המנהליים להם נתונה הסמכות לאור הוראות סעיף 62 לפקודת בתי הסוהר. אולם כאשר אסיר מבקש החלטות גורפות של הרשות ושתכולתם תהיה על קבוצת אסירים בעל מכנה משותף או על כלל האסירים, מקומם של טענות אלה להתברר במסגרת בג"צ.

ככל שהעותר במקרה כאן ביקש העותר לתקוף באופן כללי מדיניות ולבקש סעד בשם כלל האסירים או קבוצת אסירים, סעד זה דינו להימחק.

הדיון וההחלטה יתמקדו, אם כן, בעניינו הפרטני של האסיר שהגיש את העתירה, במסגרת סעיף 62 לפקודה שאמור לדון ביישום הנוהל והמדיניות במקרה הספציפי.

תכלית החוק ולשונו של הסעיף מעידים על אופיו הפרטני - האישי של ההליך. בית המשפט "אינו רואה בפניו אלא אסיר אחד לעניין אחד".

לפיכך הדיון יתמקד אך ורק בעניינו של העותר.

בחינת עניינו הפרטני של העותר

העותר מבקש שיותקן באגף בו הוא מוחזק מזגן או מתקן קירור.

אין ספק שחלה חובה על המשיב לספק לאסירים תנאי מחייה מינימליים וסבירים. יחד עם זאת אין כל מקום להיעתר לכל דרישה להטבת תנאים של אסירים. ככלות הכל מדובר בבית סוהר שיש לנהלו באמצעות הגורם המנהלי המוסמך, הפועל מתוך ובמרחב שיקול הדעת שניתן לו והוא נתון לביקורת.

על בתי המשפט לגלות זהירות רבה מפני מעורבות יתר בבתי הסוהר. קיימת יחודיות בניהול בתי הסוהר לעומת הפעלת סמכויות ניהוליות אחרות. יש לזכור כי אסיר מתחכך באסיר, והחלטה במקרה אחד, תוך סטייה מהכלל, עלולה להשליך על מקרים רבים. (עע"א 7440/97 מ"י נ' גולן).

כשבית משפט נדרש לקבל החלטה נקודתית, הוא חייב לבחון את התמונה הכללית ככל שהוא יכול ולשקול את ההשלכות הצפויות של ההחלטה למקרים אחרים.

ככל שמשמעת מטענות ב"כ העותר הטענה שיש להשוות את התנאים של הסוהרים בבית הסוהר לתנאים של האסירים, אני דוחה טענה זו. סוהר איננו אסיר. סוהר זכאי לתנאי שירות כולל משכורת וכולל תנאים נוחים במקום העבודה. אסיר שחירותו נשללה, זכאי אך ורק לתנאי מחייה בסיסיים. לא כל הטבה הניתנת לסוהר, יש להעניקה באופן אוטומטי לאסיר.

בהתייחסות קצין האסירים של כלא גלבוע שצורפה לכתב התשובה, מצוין כי בית סוהר גלבוע מאופיין בגיוון של אוכלוסיות אסירים ועצורים המאכלסים את המתחם, ביטחוניים, פליליים ואסירים ייחודיים.

בבית הסוהר קיימים 9 אגפים, אשר כולם עומדים בתקן הראשוני של תנאי מחייה לאסירים כפי שנקבעו ב"בג"צ תנאי המחייה".

באגף בו שוהה האסיר וכן בשאר האגפים הביטחוניים, שטחו של כל תא הוא 22.4 מ', הכוללים מקלחת ושירותים, כך ששטח המחייה לכל אסיר עומד על 3.73 מ"ר.

הצפיפות בתאי האסירים בכלל האגפים, הופחתה משמעותית עם יישום החלטת בג"צ, כך שבכל תא שוהים כיום לכל היותר 6 אסירים במקום 8 שהיו בעבר, כולל הוצאת מיטות פיזי, עובדה שתרמה להרגשת הקלה והפחתת העומס בתאים.

שב"ס בכלל ובית סוהר גלבוע בפרט מודעים לחום השורר של הקיץ ועושים כל שלעיל ידם כי להקל בחודשי הקיץ על אסירים.

כחלק מהפעולות שנעשו כדי לסייע בהתמודדות עם החום, ננקטו בכלא גלבוע הפעולות הבאות:

- א. לכל אסיר ניתן מאוורר, למרות שהתקן הוא מאוורר אחד לשני אסירים.
- ב. חצרות האגפים כוסו כולם בציליות כדי להעניק צל לאגף כולו ובכך להפחית את עומס החום.
- ג. הותקנו מאווררים גדולים בחצרות הטיולים באגפים.
- ד. הוצבו מכונות לייצור קרח לטובת כלל האסירים, הקרח מחולק לאורך כל שעות היממה.
- ה. הוצבו מקררים גדולים באגף לצורך קירור מי שתייה של האסירים.

קצין האסירים מציין כי בימים אלו נבחנת תכנית לרכש מאווררים תעשייתיים גדולים במיוחד, לצורך קירור ואוורור נוסף של האגפים. ככל שירכשו מאווררים אלה ויותקנו, יש בהם להקל בצורה משמעותית על האגפים.

מהתייחסות קצין האסירים עולה שהנהלת הכלא פועלת בעונת הקיץ כדי להקל ככל הניתן על החום וזאת אף מעבר לנדרש על פי ההוראות.

העותר איננו טוען לנסיבות בריאותיות או אחרות המצדיקות החרגתו לעומת יתר האסירים ופגיעה בכלל ה"שיוויון".

ברע"ב 4132/15 יצחק זוזיאשווילי נ' שב"ס דחה בית המשפט העליון (כב' השופט סולברג) בר"ע נגד ההחלטה שלא לאשר לעותר להכניס מזגן נייד לתאו בציינו שבית המשפט המחוזי בחן את ההחלטה והגיע למסקנה, על בסיס החומר הרפואי, כי מדובר בהחלטה סבירה וכי די באוורור הקיים.

אמנם במקרה אחר, ברע"ב 3804/14 שב"ס נ' אייל בן משה דחה בית המשפט עתירה של שב"ס נגד ההחלטה של בית המשפט המחוזי לאשר לאסיר להכניס לתאו מצנן או מזגן, אך בית המשפט העליון מציין בהחלטתו כי "ההחלטה שם נטועה בנסיבותיו הספציפיות והייחודיות של המקרה... הפתרון שעליו הורה בית המשפט קמא, מתייחס לנתונים הנוגעים לתא מסוים ולאסיר מסוים, ואינו מהווה הכרעה כללית אשר על בית משפט זה להידרש לה כעת".

התקנת מזגן או מתקן קירור אחר לתא או לאגף בו שוהה האסיר, יש לה השלכות רוחב. היענות לעתירה תטיל נטל כלכלי כבד על שב"ס שעלול לפגוע באספקת צרכים חיוניים אחרים שהאסירים צריכים.

הלכה פסוקה היא שתפקידו של שופט בית המשפט המחוזי הדן בעתירות אסירים, הוא תפקיד של ביקורת שיפוטית של הרשות המבצעת. ביסודה של ביקורת זו עומדת השאלה כיצד היה השופט אילו עטה איצטלה של איש ביצוע, מחליט. אכן, על השופט לשאול את עצמו אם שלטונות בית הסוהר שקלו את כל השיקולים הרלוונטיים והאם אוזנו ביניהם בצורה ראויה. אם התשובה חיובית, אל לו לשופט להחליף את שיקול דעת השלטונות ושיקול דעתו שלו, גם אם לסבירותו לא היה מקום לעשות איזון אחר.

ההחלטה בדבר התקנת מזגנים מצויה בלב ליבו של שיקול הדעת המנהלי של המשיב, מבוססת על שיקולים עניינים בלבד ואין עילה להתערב בה.

שיקול המשיב כפי שפורטו בכתב התשובה, הינם רלוונטיים לגיטימיים וראויים. המענה שניתן לעותר להתמודד מול בעיות החום בחודשי הקיץ הינו סביר בנסיבות העניין ואין מקום להתערב בהחלטה המערכתית והספציפית של המשיב.

אשר על כן אני מורה על דחיית העתירה.

ניתנה היום, כ"ג אב תשפ"א, 01 אוגוסט 2021, בהעדר הצדדים.